

EFS styrelses råd kring samkönade vigslar

Inledning

Detta dokument, antaget av EFS styrelse den 1 mars 2025, är en uppdatering och revidering av den skrivelse som styrelsen antog 2017 för att ge vägledning i frågan om samkönade vigslar. Samtidigt som det är av största vikt att bemöta alla människor, oavsett omständigheter och livsstil, med respekt och omsorg står EFS fast vid hållningen att det äktenskap som Kyrkan kan välsigna ingås mellan man och kvinna och att EFS präster därför rekommenderas att inte förrätta samkönade vigslar. Vi är medvetna om att detta utgör en minoritetsposition i dagens samhälle och även i Svenska kyrkan och att det medför stora utmaningar både för individer och för EFS som rörelse. I den situationen vill dokumentet, som inleds med en teologisk analys, ge stöd och uppmuntran till medarbetare och föreningar så att vi tillsammans kan behålla vårt fokus på evangeliets budskap för att få se människor och samhällen förvandlade av Jesus.

Bakgrund

En kristen syn på äktenskap kan utgå från en rad olika bibliska motiv – till exempel teologi om Guds helighet, skapelseteologi eller förbundsteologi. I dag är det dock kärleken som oftast lyfts fram som det avgörande perspektivet. Detta speglas i uttryck som “man får älska den man vill”, “kärleken är störst” och “Gud är alltid större”, uttryck som har sina rötter i Bibeln (1 Kor 7:39; 13:13; 1 Joh 3:19–20).

Kärlekens centrala roll i kristen tro är obestridlig, och därför är det viktigt att precisera vad vi menar med kärlek. Kristen tro utgår från att vi förstår vad kärlek är eftersom Gud älskade oss först i sin Son (1 Joh 4:7–12). Gud kallar oss till att älska vår nästa, och vi ser vad kärleken är i evangeliet om Jesu död, denna självuppooffrande kärlek, som strävar efter vårt bästa (Rom 5:6–10; Fil 2:2–8). Därför är vi som kristna övertygade om att Gud älskar varje människa och att vi är kallade att spegla Jesu självutgivande kärlek i våra relationer.

Det är viktigt att skilja mellan den övergripande, korscentrerade kärleken, och de handlingar som ibland förknippas med kärleken. Även om sexuella handlingar kan vara en del av ett kärleksuttryck, finns det inget likhetstecken mellan kärlek och sexuellt umgänge.

Kärleksbudet omfattar alla mellanmänskliga relationer, inklusive de sexuella, men med tanke på sexualitetens inneboende sårbarhet betonar kyrkan att den hör hemma inom äktenskapets trygga ramar – en relation präglad av livslång trohet och ömsesidig kärlek. Att

begränsa sexuell gemenskap till äktenskap syftar alltså inte till att utesluta någon, utan till att skapa förutsättningar för mänsklig sexualitet att blomstra.

Historiskt sett har kyrkan av bibliska och teologiska skäl menat att äktenskap är mellan en man och en kvinna (med hänvisning bland annat till Matt 19:4–6) och är den enda plats där sexualiteten bör levas ut. Tyvärr har kyrkan inte alltid mött dem som avviker från denna norm med pastoral vishet och barmhärtighet – ett misslyckande att uttrycka evangeliets kärlek som vi beklagar. Samtidigt har kyrkans syn på äktenskap förändrats under de senaste decennierna. Undantag från synen på äktenskapet som ett förbund mellan man och kvinna – såsom skilsmässa, omgifte, samboskap och samkönade äktenskap – accepteras numera som normala. Även möjligheten att erkänna polyamorösa relationer inom kyrkan diskuteras.

Trots dessa förändringar menar vi att Bibeln leder oss i en annan riktning. Bibeln använder äktenskap som en bild för Guds relation till sitt folk. I Gamla testamentet framställs Guds förbund med Israel som ett äktenskap (Hos. 2:19–20; Jes. 54:5; Jer. 31:31–34) och i Nya testamentet beskrivs Kristus som brudgum och kyrkan som hans brud (Efes. 5:25–32; Upp. 19:7–9). Dessa metaforer betonar Guds trofasthet, självuppooffrande kärlek och den djupa föreningen mellan Gud och hans folk. Det är inte äktenskapets sexuella aspekter som speglar Guds relation med oss, utan det är den livslånga troheten mellan två fundamentalt olika personer. Äktenskap ger oss en inblick i Guds absoluta, självutgivande och gränsöverskridande kärlek. Guds kärlek är gränsöverskridande i och med att han älskar människor som är fullständigt annorlunda än han är. På ett jämförbart sätt är kärleken inom ett äktenskap gränsöverskridande i och med att mannen och kvinnan älskar någon som är djupt annorlunda än de själva är.

För kristna grundar sig äktenskapets restriktioner i den kristna människosynen, med insikten att män och kvinnor behöver skydd i en relation där de är djupt sårbara inför varandra. Äktenskapets ramar speglar även den kärleksrelation som Gud kallar oss till. Ändringar av äktenskapets innebörd påverkar inte bara skyddet i sexuella relationer, utan också hur kyrkan förkunnar och gestaltar Guds kärlek. Utifrån Bibelns perspektiv vill vi att ett mänskligt äktenskap speglar Guds kärlek, till välsignelse för makarna, och vittnar om Guds gränsöverskridande kärlek till oss. Sammanfattningsvis utgår vårt resonemang om hur vi bör förhålla oss till vigning av samkönade par från kyrkans bekännelse: att Gud älskade oss först, att Jesus visar på korset vad sann kärlek är, samt att den kristna synen på äktenskap mellan en man och en kvinna både skyddar individen och synliggör Guds kärleksrelation till sitt folk.

Utvecklingen i samhälle och kyrka

Under de senaste hundra åren har synen på sexualitet och samlevnad, liksom flertalets sexuella praxis, radikalt förändrats i det svenska samhället. Det gäller inte minst inom det område som brukar benämnas hbtqia-frågor. I svensk kristenhet har fokus inom detta område de senaste decennierna legat på synen på utlevd homosexualitet i allmänhet och samkönade äktenskap i synnerhet. Frågan ställdes på sin spets 2009 när riksdagen fattade beslut om rätten för samkönade par att ingå äktenskap på samma villkor som tvåkönade. I Svenska kyrkan kunde redan samkönade par få sina partnerskap välsignade. Nu beslutades att samma vigselordning skulle tillämpas för alla par. Samtidigt tydliggjordes att två skilda och jämbördiga äktenskapssyner existerar inom samfundet, att ingen präst mot sin vilja ska tvingas viga ett samkönat par och att hållningen i äktenskapsfrågan inte ska tillmätas betydelse vare sig vid beslut om prästvigning eller vid tjänstetillsättning.

Detta uttalande är fortfarande giltigt. Motioner till kyrkomötet om avkragning av präster som inte viger samkönade par har avvisats. Biskopsmötet har dock våren 2023 förklarat att det ser fram emot den dag när alla präster i Svenska kyrkan av fri vilja och med glädje viger även man med man och kvinna med kvinna. För tillfället (våren 2025) pågår en utredning inom kyrkokansliet om huruvida det är möjligt och/eller lämpligt att förhöra sig om prästkandidaters hållning eller ställa frågan i anställningsintervjuer.

I relation till majoriteten av världens kristna utgör bejakandet av samkönade äktenskap en minoritetshållning. Det gäller den katolska och ortodoxa kyrkan men även evangelisk-lutherska systerkyrkor, inte minst Mekane Yesuskyrkan i Etiopien och ELCT i Tanzania. Den evangelikala Lausannerörelsens världskonferens i Seoul hösten 2024 slog fast att hållningen att äktenskap är en förening mellan man och kvinna har oförändrad giltighet, samtidigt som man tog avstånd från alla former av förföljelse av homosexuella och bad om ursäkt för tidigare missgrepp.

EFS förhållningssätt

I januari 2017 antog EFS styrelse dokumentet ”Samtalsunderlag och råd kring samlevnad och sexualitet mot bakgrund av EFS styrelses hållning i frågan om vigsel av samkönade par” efter att en arbetsgrupp avgivit en rapport. I enlighet med tidigare uttalanden (2005, 2009, 2014) och remissvar (2007) rekommenderades präster i EFS att avstå från vigsel av samkönade par. Något förbud mot att förrätta samkönade vigslar utfärdades dock inte. 2023 lyftes 2017 års rekommendation igen av EFS styrelse och den fann då ingen anledning att ändra hållning.

Till grund för ställningstagandet ligger synen på att Bibeln som Guds ord är den yttersta auktoriteten för alla centrala tros- och livsfrågor och den teologiska bearbetningen genom åren har fortsatt landat i att äktenskapet är för man och kvinna. Det är också den hållning vi uppfattar vara majoritetssuppfattningen i EFS. Samtidigt är vi medvetna om att det i EFS även finns de som kommit fram till en annan ståndpunkt.

EFS styrelse vill utifrån sin hållning och sitt resonemang på nytt formulera nedanstående kortfattade råd till EFS medarbetare.

Råd till medarbetare inom EFS

I EFS policydokument för likavärdesarbete framgår att varje medarbetare förväntas vara lojal med EFS riktlinjer. Att arbeta utifrån riktlinjerna innebär bland annat att:

- Behandla alla med värdighet – utifrån att alla är skapade till Guds avbild och föremål för Guds kärlek.
- Söka vara ett föredöme – utifrån allas kallelse att leva i efterföljelse.
- Verka för den kristna gemenskapens växt i trohet mot Bibelns budskap – utifrån att Bibeln är yttersta auktoriteten för både lära och liv.

För medarbetare i EFS (särskilt präster) innebär en tillämpning av detta och EFS förhållningssätt till äktenskapet att:

- Styrelsens rekommendation är att präster verksamma i EFS avstår från att viga samkönade par.
- Alla människor ska oavsett sin sexuella orientering vara välkomna att fullt ut delta i gudstjänstlivet och andra aktiviteter inom församlingen.
- Vi ska inte tala om olika grupper av människor på ett sådant sätt att de själva inte känner igen sig.
- Varje EFS-anställd präst bör tänka igenom och reflektera över sitt sätt att möta ett samkönat par som ber om en vigsel.
- Den präst som inte anser sig kunna följa styrelsens rekommendation är ändå välkommen att arbeta inom EFS. Samtal om detta bör föras med den lokala missionsföreningens styrelse och regional missionsledare / distriktsföreståndare.
- Samarbetskyrkopräster har i regel sin kyrkoherde eller församlingsherde som arbetsledare. Regional missionsledare / distriktsföreståndare ska på lämpligt sätt informera om EFS förhållningssätt och söka undvika onödiga splittringar eller samarbetsproblem.